

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 480/2010-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť D. B., T., zastúpenej advokátkou JUDr. B. Š., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 2 T 35/09 zo 16. marca 2010 a postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 39/2010 z 20. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos 39/2010 v spojení s konaním vedeným Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 2 T 35/09 p o r u š i l základné právo D. B. na obhajobu zaručené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v súvislosti s rozhodnutím o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 39/2010 z 20. mája 2010 v spojení s uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 2 T 35/09 zo 16. marca 2010 sa z r u š u j ú .

3. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý zaplatiť D. B. primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Trnave je p o v i n n ý zaplatiť D. B. primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. D. B. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 385,79 € (slovom tristoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatdeväť centov), ktorú je Okresný súd Trnava p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. B. Š., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 480/2010-13 z 15. novembra 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť D. B. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 35/09 zo 16. marca 2010 a postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tos 39/2010 z 20. mája 2010.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľka podaním z 15. októbra 2010, ako aj okresný súd vo vyjadrení zo 7. septembra 2011 a krajský súd vo vyjadrení zo 17. januára 2011 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 35/09 zo 16. marca 2010 zamietol žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu. Sťažovateľka prostredníctvom svojej obhajkyne podala proti uvedenému uzneseniu v celom rozsahu sťažnosť, v ktorej namietala v prvom rade nesplnenie procesných podmienok na vykonanie neverejného zasadnutia konaného 16. marca 2010. Uvedené neverejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obhajkyne sťažovateľky, keďže začiatok neverejného zasadnutia bol stanovený na 16. marec 2010 o 8.00 h a obhajkyňi bolo 3. marca 2010 doručené upovedomenie o začiatku neverejného zasadnutia na 16. marec 2010, ale o 9.30 h. Neverejné zasadnutie bolo skončené a o žiadosti sťažovateľky bolo rozhodnuté ešte pred prítomnosťou zvolenej obhajkyne. Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd týmto pochybením v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal a nevysporiadal sa s veľmi závažným protiústavným pochybením okresného súdu spočívajúcim v odňatí práva obžalovanej na obhajobu.

Z vyjadrenia zákonnej sudkyne JUDr. H. G. zo 17. decembra 2010 vyplýva, že „V danom prípade súd na neverejnom zasadnutí rozhodoval o opakovanej žiadosti obžalovanej D. B. o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú podala prostredníctvom svojej obhajkyne.

Súd vykonal neverejné zasadnutie za prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľky. O termíne neverejného zasadnutia bol v zmysle § 72 ods. 2 Tr. por. upovedomený prokurátor, obžalovaná a obhajca. Pred rozhodovaním o väzbe bola obžalovaná vypočutá a prítomný prokurátor mal možnosť položiť otázky obžalovanej, ale len týkajúce sa rozhodnutia o väzbe, obhajkyňa, ktorá upovedomenie prevzala, prítomná nebola. Túto skutočnosť dokumentuje fakt, že obhajkyňa od 03. 03. 2010 do 16. 03. 2010 nebola v kontakte s obžalovanou, ktorá bola riadne upovedomená i predvedená, rovnako nenahliadla v tomto období do spisu, kde bolo evidentné, kedy sa neverejné zasadnutie koná.

Súd vykonal neverejné zasadnutie v zmysle zákonných ustanovení a rovnako zákonným spôsobom rozhodol o väzbe. O administratívnom nedostatku vedomosť súd nemal a obžalovaná pri výsluchu neuviedla, že trvá na účasti obhajkyne. ...“.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu z 10. januára 2011, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 17. januára 2011, vyplýva, že «Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 20. 5. 2010 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol sťažnosť obž. D. B. a podľa § 80 ods. 1 písm. b) c) Tr. por. neprijal písomný sľub a ani žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Dôvodil najmä tým, že podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd postupoval správne, pokiaľ v aktuálnom štádiu trestného konania žiadosti obžalovanej o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovel, a to z dôvodu rozvedených v napadnutom uznesení. Dôvody „útekovej“ väzby uvedené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. sú podľa názoru odvolacieho súdu konkretizované skutočnosťou, na ktorú správne poukazuje súd I. stupňa. Je to práve obava, že v prípade prepustenia na slobodu by mohla obžalovaná mariť priebeh trestného stíhania tým, že ujde resp. sa bude skrývať, ktorá obava je zvýraznená aj skutočnosťou, že v prípade uznania viny jej hrozí vysoký trest.

Odvolačí súd sa zaoberal aj ponúknutým sľubom a žiadosťou o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, pričom dospel k záveru, že takýto zákonný postup v konkrétnom prípade nie je možné uplatniť a to z dôvodu, že nevytvárajú (ponúknutý sľub, ani žiadosť o náhradu väzby dohľadom mediačného a probačného úradníka) adekvátnu náhradu za cieľ sledovaný väzobným stíhaním osoby obvinenej.

Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí konkrétne v jeho odôvodnení bližšie nezaoberal dôvodmi sťažnosti obžalovanej ohľadne porušenia jej ústavných práv postupom súdu I. stupňa t. j. vykonanie neverejného zasadnutia v neprítomnosti obhajkyne, nakoľko z dikcie ust. § 72 ods. 2 Tr. por. nevyplýva, že by pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sa vyžadovala nevyhnutná účasť obhajcu. Tento sa v zmysle citovaného zákonného ustanovenia o úkone výsluchu upovedomí za predpokladu, že je dosiahnuteľný. V danom prípade JUDr. B. Š. neavizovala, že sa mieni osobne zúčastniť na úkone rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Z procesného postupu realizovaného zo strany okresného súdu vyplýva, že obhajkyňa bola o termíne neverejného zasadnutia upovedomená avšak administratívnou chybou bol uvedený v upovedomení nesprávny čas konania neverejného zasadnutia. Navrhujeme preto nevyhovieť sťažnosti sťažovateľky. Súčasne súhlasíme s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania.».

Z repliky sťažovateľky z 1. septembra 2011, ktorá bola ústavnému súdu doručená 6. septembra 2011, vyplýva, že

„Z predbežného vyjadrenia Okresného súdu Trnava zo dňa 26. 12. 2010 č. 1 SprV/626/2010 vyplýva, že súd mal predmetné neverejné zasadnutie dňa 16. 3. 2010 vykonať v zmysle zákonných ustanovení a zákonným spôsobom mal aj rozhodnúť, o administratívnom nedostatku nevedel a obžalovaná nemala trvať na účasti svojej obhajkyne, ktorá nemala v období pred konaním neverejného nazrieť do spisu, kde by sa dozvedela, kedy sa neverejné zasadnutie malo konať a taktiež ani nemala byť v období od 3. 3. 2010 do 16. 3. 2010 v kontakte s obžalovanou.

Z uvedeného vyplýva, že súd síce priznáva, že prišlo k administratívnejmu nedostatku, avšak zodpovednosť za neúčast' obhajcu na skoršom konaní neverejného zasadnutia, než bol o jeho termíne upovedomený, má byť na obžalovanej, ktorá nemala na účasti obhajcu trvať (čo nie je v súlade so skutočnosťou, nakoľko obžalovaná na účasti svojho obhajcu trvala, ktorá požiadavka nebola zo strany súdu vôbec zohľadnená, navyše predmetný deň bola obžalovaná umiestnená v eskortnej miestnosti, teda súd ju mohol bez problémov predviesť na neverejné zasadnutie), ako aj na obhajkyňi, ktorej pochybenie má spočívať v tom, že nebola nahliadnuť do spisu a nemala byť ani v kontakte s obžalovanou. Nie je zrejmé, z akého dôvodu by mal obhajca pravidelne nazeráť do spisu, aby mohol z dôvodu pravdepodobne akejsi procesnej opatrnosti kontrolovať termíny predvolaní, resp. upovedomení, aby nedochádzalo k chybám, resp. z akého dôvodu by mal obhajca pravidelne konzultovať, resp. si overovať jednotlivé termíny procesných úkonov priamo s klientom (obžalovaným). S obžalovanou som bola ako jej obhajkyňa prostredníctvom návštev v Ústave na výkon väzby ... v pravidelnom kontakte, ako aj prostredníctvom korešpondencie. Ustalať si s obžalovanou jednotlivé termíny súdnych pojednávaní vrátane konkrétnej hodiny v prípade, ak je obžalovaná predvádzaná eskortou a je sama o termíne vyrozumievaná, nie je podľa môjho názoru nevyhnutné (iná situácia by bola, ak by bol upovedomovaný, resp. predvolávaný iba obhajca - ako napr. v občianskom súdnom konaní a bolo by povinnosťou obhajcu obžalovaného o termíne upovedomiť, resp. jeho účasť zabezpečiť). Snažiť sa zodpovednosť za jednoznačné pochybenie súdu preniesť na obžalovanú, resp. jej obhajcu, nie je opodstatnené, nakoľko súd jednak svoje pochybenie konštatuje v Úradnom zázname zo dňa 16. 3. 2010, z ktorého je zrejmé aj to, že obhajca sa

na neverejné zasadnutie dostavil a trval na opätovnom vykonaní neverejného zasadnutia, avšak súd toto vykonať nechcel, asistentka senátu na pokyn predsedníčky senátu iba spísala predmetný úradný záznam. Súd však správne poukázal na ust. 302 ods. 1 Tr. por., z ktorého pri rozhodovaní o väzbe vyplýva právo zúčastniť sa neverejného zasadnutia obvinenému aj jeho obhajcovi, ktoré právo bolo obhajcovi obžalovanej v predmetnom prípade pochybením súdu (bez akéhokoľvek zavinenia obhajcu) odopreté. Navyše nie je pravdou teda následne ani to, že súd rozhodol zákonným spôsobom, nakoľko práve porušením práv obžalovanej jej vyplývajúcej z ust. § 302 ods. 1 Tr. por. prišlo k zásadnému porušeniu aj jednej zo základných zásad trestného konania a to rovnosti zbraní v konaní pred súdom.

Z vyjadrenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 10. 1. 2011 č. Spr 822/10 vyplýva, že sa vo svojom rozhodnutí - uznesení zo dňa 20. 5. 2010 (ktorým rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 16. 3. 2010) nezaoberal dôvodmi ohľadne porušenia jej ústavných práv a to z dôvodu, že z ust. § 72 ods. 2 Tr. por. nevyhnutnosť účasti obhajcu pri rozhodovaní o väzbe nevyplýva, obhajca má byť upovedomený v prípade, ak je dosiahnuteľný, pričom obhajca v danom prípade nemal avizovať, že sa na úkone - rozhodovaní o žiadosti o prepustenie mieni zúčastniť, záverom však konštatuje, že obhajca bol administratívnou chybou upovedomený o nesprávnom čase konania neverejného zasadnutia, sťažnosti sťažovateľky preto navrhol Krajský súd v Trnave nevyhovieť.

V prvom rade poukazujem na skutočnosť, že sťažovateľka už v odôvodnení sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 16. 3. 2010, o ktorej Krajský súd v Trnave rozhodoval, namietala porušenie svojich práv na obhajobu, ku ktorému došlo pochybením Okresného súdu Trnava. Napriek uvedenému sa však Krajský súd v Trnave (ako aj sám konštatuje) týmto pochybením vôbec nezaoberal. Ďalej Krajský súd v Trnave nesprávne poukázal iba na ust. § 72 ods. 2 Tr. por. absolútne nerešpektujúc ust. § 302 ods. 1 Tr. por. a z neho vyplývajúce právo účasti obvineného a jeho obhajcu na neverejnom zasadnutí. Taktiež nie je zrejmé, na základe akej zákonnej povinnosti, by mal obhajca avizovať účasť na neverejnom zasadnutí, navyše ak bol o ňom upovedomený. Znovu snaha preniesť zodpovednosť na obhajcu bez jeho akéhokoľvek zavinenia.

Obe uvedené vyjadrenia preto sťažovateľka považuje za neopodstatnené, bez objektívneho pripustenia porušenia ústavného práva sťažovateľky jej vyplývajúceho z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Dodávam, že proti predmetným uzneseniam sme podali

podnet na podanie dovolanie, o ktorom doposiaľ nebolo vôbec rozhodnuté, ani som nebola vyrozumená, ako s ním bolo naložené.“.

II.

Zo žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby zo 17. februára 2010 vyplýva, že opakovane žiadala o prepustenie z väzby na slobodu z dôvodu, že z vykonaného dokazovania na hlavných pojednávaniach bolo preukázané, že je *„bez právneho titulu a opory v zákone opakovane obviňovaná aj zo skutkov, ktoré nie sú trestným činom a moje predlžovanie väzby nemá oporu ani v zákone, ani v Dohovore o ľudských právach a základných slobodách“.*

Zo zápisnice o neverejnom zasadnutí senátu okresného súdu konanom 16. marca 2010 o 8.00 h vyplýva, že rozhodovanie o žiadosti obžalovanej o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku sa uskutočnilo za prítomnosti predsedníčky senátu, prísediacich, prokurátora a samotnej sťažovateľky ako obžalovanej. Obhajkyňa obžalovanej JUDr. B. Š. prítomná na neverejnom zasadnutí nebola. V priebehu zasadnutia bola sťažovateľka riadne vypočutá, pričom uviedla, že *„nad'alej trvám na písomne podanej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a taktiež žiadam, aby bola zmenená kvalifikácia paragrafov, totiž ja som nespáchala ani jeden trestný čin, tak ako sa to uvádza v obžalobe. Je to môj názor. V plnom rozsahu sa pridrižiam písomne podanej žiadosti.“.* Sťažovateľka po vyhlásení uznesenia zahlásila podanie sťažnosti proti uzneseniu.

Z úradného záznamu okresného súdu zo 16. marca 2010 vyplýva, že v deň konania neverejného zasadnutia sa do pojednávacej miestnosti dostavila obhajkyňa JUDr. B. Š., ktorá upozornila predsedníčku senátu na skutočnosť, že v upovedomení obhajcu o vykonaní neverejného zasadnutia bol stanovený čas jeho začiatku na 9.30 h a z tohto dôvodu sa nemohla dostaviť na 8.00 h. Obhajkyňa zároveň požiadala o zopakovanie neverejného zasadnutia.

Z uznesenia okresného súdu zo 16. marca 2010 vyplýva, že okresný súd v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu, pričom v odôvodnení tohto rozhodnutia dospel k záveru, že dôvody väzby podľa

§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (tzv. útekovej väzby) sa nezmenili a stále trvajú. Obžalovaná sa pobytom na neznámom mieste vyhýbala trestnému stíhaniu, v Českej republike sa zdržiavala od augusta 2008 až do jej zadržania. Okresný súd zároveň v rozhodnutí poukázal aj na skutočnosť vznesenia obžalôb proti sťažovateľke z iných závažných zločinov a hrozby uloženia vysokého trestu odňatia slobody.

Zo sťažnosti sťažovateľky podanej a odôvodnenej prostredníctvom svojej obhajkyne z 25. marca 2010 proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby vyplýva, že sťažovateľka v nej namietala v prvom rade nesplnenie procesných podmienok na vykonanie neverejného zasadnutia konaného 16. marca 2010. Uvedené neverejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obhajkyne sťažovateľky, keďže začiatok neverejného zasadnutia bol stanovený na 16. marec 2010 o 8.00 h a obhajkyne bolo 3. marca 2010 doručené upovedomenie o začiatku neverejného zasadnutia na 16. marec 2010, ale o 9.30 h. Neverejné zasadnutie bolo skončené a o žiadosti sťažovateľky bolo rozhodnuté ešte pred prítomnosťou zvolenej obhajkyne.

Sťažovateľka sa v tejto sťažnosti zároveň vyjadrila aj k tzv. materiálnym podmienkam trvania, resp. netrvania dôvodov väzby, a to tým spôsobom, že „(...) *nie je postačujúce konštatovanie súdu, že sa obžalovaná pobytom na neznámom mieste vyhýbala trestnému stíhaniu v Českej republike a to od augusta 2008. V tejto súvislosti zdôrazňujem, že obžalovaná v čase, kedy podnikala na území Českej republiky nemala vedomosť o žiadnom trestnom stíhaní, čiže sa mu nemala ani ako vyhýbať, v spisovom materiály sa taktiež nenachádzajú žiadne listinné doklady, ktoré relevantne preukazovali to, že sa obžalovaná mala trestnému stíhaniu vyhýbať, podľa názoru obžalovanej neobstoja úradné záznamy tých istých príslušníkov PZ(...), z ktorých má vyplývať, že obžalovanú hľadali v mieste jej trvalého bydliska, naopak nenachádzajú sa tu žiadne poštou vrátené zásielky. Samotná okolnosť, že obžalovaná bola zadržaná na území Českej republiky sama o sebe neodôvodňuje existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. Por., nakoľko absentujú konkrétne skutočnosti, z ktorých by vyplývala dôvodná obava, že obžalovaná ujde alebo sa bude skrývať, takéto okolnosti neboli žiadnym spôsobom v predmetnej veci konkretizované.*“. Sťažovateľka v sťažnosti taktiež predložila písomný sľub a navrhla nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Z uznesenia krajského súdu z 20. mája 2010, v ktorom krajský súd rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky, vyplýva, že krajský súd sa zaoberal dôvodmi ďalšieho trvania väzby. Sťažnosť vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže považoval rozhodnutie okresného súdu v aktuálnom štádiu konania za správne, a zdôraznil, že *«Dôvody „útekovej“ väzby uvedené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. sú podľa názoru odvolacieho súdu konkretizované skutočnosťou, na ktorú správne poukazuje súd I. stupňa. Je to práve obava, že v prípade prepustenia na slobodu by mohla obžalovaná mať priebeh trestného stíhania tým, že ujde resp. sa bude skrývať, ktorá obava je zvýraznená aj skutočnosťou, že v prípade uznania viny jej hrozí vysoký trest.»*. Krajský súd sa v napadnutom uznesení zaoberal aj ponúknutým sľubom sťažovateľky a žiadosťou o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, pričom tieto vyhodnotil ako neadekvátne vzhľadom na cieľ sledovaný samotnou väzbou.

Z príkazu na prepustenie z väzby vydaného krajským súdom 20. mája 2011 vyplýva, že sťažovateľka bola v deň vydania tohto príkazu prepustená na slobodu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah(...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 44 ods. 2 Trestného poriadku obhajca je oprávnený už v prípravnom konaní robiť v mene obvineného návrhy, podávať v jeho mene žiadosti a opravné prostriedky, nazerať do spisov a zúčastniť sa podľa ustanovení tohto zákona v konaní pred súdom úkonov, ktorých má právo zúčastniť sa obvinený, a vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní úkonov podľa § 213 ods. 2 až 4.

Predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľky je porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 35/09 zo 16. marca 2010 v spojení s postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 39/2010 z 20. mája 2010, a to tým spôsobom, že v konaní pred okresným súdom pri vykonaní neverejného zasadnutia 16. marca 2010 vo veci konania a rozhodnutia o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby došlo k jeho vykonaniu v neprítomnosti obhajkyne sťažovateľky, keďže táto bola zo strany súdu upovedomená o jeho začiatku v neskoršiu hodinu, ako bol tento úkon v skutočnosti vykonaný.

Okresný súd, ako aj krajský súd trvali na tom, že ich postup a rozhodovanie prebehlo v zmysle zákonných ustanovení a zákonným spôsobom rozhodli o väzbe sťažovateľky, keďže pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby pri vykonaní neverejného zasadnutia sa nevyžaduje nevyhnutná účasť obhajcu.

Zo skutkového hľadiska niet pochyb o tom, že v priebehu rozhodovania o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby došlo k pochybeniu zo strany okresného súdu týkajúcemu sa predvolania obhajkyne na neverejné zasadnutie nariadené na 16. marec 2010 so začiatkom o 9.30 h, namiesto správneho začiatku o 8.00 h, čo bolo aj potvrdené následným úradným záznamom okresného súdu.

Ústavný súd sa nemôže za daných skutkových okolností s interpretáciou (výkladom) a odôvodnením právneho názoru všeobecných súdov v napadnutých rozhodnutiach, predovšetkým z ústavnoprávneho hľadiska stotožniť.

Článkom 50 ods. 3 ústavy je každému od začiatku trestného konania zaručené právo na právnu pomoc a zároveň je garanciou, že pre túto právnu pomoc musia byť vytvorené také (procesné) podmienky, aby mohla byť poskytnutá účinne a včas. Z týchto ústavných záruk vyplýva právo obhajcu zúčastniť sa úkonov v konaní pred súdom, plynúce aj z ustanovenia § 44 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré zaväzuje všeobecné súdy v oblasti trestného súdnictva celkom bezvýnimočne.

Obhajca akoby „*strážny pes zákonnosti konania*“ (rozhodnutie Komisie Enselin et al. v. Nemecko z 8. júla 1978, DR, 14, s. 64) mal za daných okolností právo zúčastniť sa tohto neverejného zasadnutia a nebolo jeho povinnosťou dopredu súdu avizovať pozitívnu skutočnosť, že sa ho aj chce zúčastniť – jednoducho povedané, využil svoje právo a riadne a včas sa ustanovil na súdom upovedomený úkon trestného konania. Táto skutočnosť nebola okresným súdom rešpektovaná.

Navyše, sťažovateľka túto (procesnú) námietku uviedla aj v odôvodnení sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o žiadosti o prepustenie z väzby. Krajský súd sa touto závažnou námietkou vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nezaoberal, napriek obligatórnemu konštatovaniu o preskúmaní konania predchádzajúcemu napadnutému uzneseniu. Uvedené vzhľadom na relevanciu námietky možno považovať aj za odňatie práva na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd).

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd svojím postupom (a následne uznesením) nerešpektoval a zmaril právo sťažovateľky na obhajobu v konaní pred ním, čo krajský súd následne (nevysporiadaním sa s argumentmi sťažovateľky) aj „odobril“, teda neposkytol sťažovateľke právnu ochranu.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Berúc do úvahy citované ustanovenie ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 T 35/09 z 16. marca 2010 a na neho nadväzujúce uznesenie krajského súdu sp. zn.

6 Tos 39/2010 z 20. mája 2010, a to aj napriek tomu, že sťažovateľka vydanie takéhoto výroku nepožadovala (bod 2 výroku nálezu). Z citovaného ustanovenia totiž vyplýva obligatornosť tohto postupu.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Sťažovateľka nepožadovala, aby ústavný súd po zrušení uznesení všeobecných súdov vec vrátil na ďalšie konanie. Takýto postup by v danom prípade ani neprichádzal do úvahy, a to vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka bola príkazom krajského súdu sp. zn. 6 Tos 131/2010 z 20. mája 2011 prepustená z väzby na slobodu, čo znamená, že v súčasnosti už nie je možné dôvodnosť trvania väzby sťažovateľky skúmať so spätnou účinnosťou, teda za dobu minulú.

Ústavný súd uložil krajskému súdu a okresnému súdu zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie každému z nich v sume 1 000 € (bod 3 a 4 výroku nálezu).

Hoci ústavný súd zrušil uznesenia všeobecných súdov, nemohol zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, keďže možnosť ďalej preskúmať dôvodnosť väzby sťažovateľky už nie je daná vzhľadom na to, že väzba sťažovateľky sa už skončila. Znamená to vo svojich dôsledkoch, že pochybením, ktorého sa krajský súd a okresný súd objektívne dopustili, bolo s konečnou platnosťou zmarené právo sťažovateľky na súdne preskúmanie dôvodnosti trvania jej väzby. Došlo teda vlastne k *denegatio iustitiae*. Na nápravu takto vzniknutej ujmy bolo potrebné priznať sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie, ktorého výšku ústavný súd ustálil vzhľadom na okolnosti prípadu, následok, ku ktorému došlo, a princíp spravodlivosti sumou 2 000 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou v požadovanej sume 385,79 €. Za dva úkony v roku 2010 (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť, doplnenie sťažnosti) dvakrát po 120,23 € a dvakrát režijný paušál po 7,21 € a jeden úkon v roku 2011 (replika na vyjadrenie všeobecných súdov súdu) po 123,50 € a režijný paušál 7,41 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2011